

ოჯახში ძალადობის კრიმინოლოგიური ანალიზი საქართველოში:
გამომწვევი მიზეზები და პრევენცია

სისხლის სამართალი

მათე სვიანაძე

ნაშრომი წარდგენილია მაგისტრის აკადემიური ხარისხის
მოსაპოვებლად

ხელმძღვანელი

მიხეილ გაბუნია

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2026

სარჩევი

ანოტაცია	3
Annotation.....	5
შესავალი	7
თავი I — ოჯახში ძალადობის კრიმინოლოგიური საფუძვლები.....	13
1.1. ოჯახში ძალადობის თეორიული კონცეფციები კრიმინოლოგიაში	13
1.2. ოჯახში ძალადობის ისტორიულ-სამართლებრივი განვითარების მიმოხილვა.....	17
1.3. კრიმინოლოგიური კატეგორიების სპეციფიკა ოჯახში ძალადობის კონტექსტში.....	21
1.4. ოჯახში ძალადობის სოციალური და კულტურული კონტექსტი საქართველოში	25
თავი II — ოჯახში ძალადობის გამომწვევი მიზეზები: კომპლექსური ანალიზი	29
2.1. ინდივიდუალური და ფსიქოლოგიური ფაქტორები	29
2.2. სოციალური და ეკონომიკური ფაქტორები.....	32
2.3. კულტურული და გენდერული ფაქტორები	34
თავი III — ოჯახში ძალადობის პრევენციის მექანიზმები და საქართველოში არსებული პრაქტიკა.....	38
3.1. საერთაშორისო სტანდარტები და საუკეთესო პრაქტიკა ოჯახში ძალადობის პრევენციაში	38
3.2. საქართველოს პრევენციული პოლიტიკის შეფასება.....	41
3.3. რეკომენდირებული მიდგომები და პოლიტიკის გაუმჯობესების სტრატეგიები	43
3.4 სტატისტიკა.....	46
დასკვნა და რეკომენდაციები.....	47
გამოყენებული ლიტერატურის ნუსხა.....	50

ანოტაცია

წარმოდგენილი სამაგისტრო ნაშრომი მიემდვნა საქართველოში ოჯახში ძალადობის კრიმინოლოგიურ ანალიზს, მისი გამომწვევი მიზეზებისა და პრევენციული მექანიზმების შეფასებას. თემის აქტუალობა განპირობებულია იმით, რომ ოჯახში ძალადობა დღემდე რჩება ერთ-ერთ ყველაზე მწვავე სოციალურ და სამართლებრივ გამოწვევად, რომელიც აზიანებს არა მხოლოდ ინდივიდს, არამედ საზოგადოებრივ სტაბილურობასა და დემოკრატიული განვითარების პროცესს. ნაშრომის მიზანია გაანალიზოს ძალადობის ფესვგადგმული კულტურული, სოციალური და ინსტიტუციური ფაქტორები, გამოავლინოს არსებული კანონმდებლობისა და საერთაშორისო სტანდარტების გავლენა, და ჩამოაყალიბოს რეკომენდაციები პრევენციული პოლიტიკის სრულყოფის მიზნით.

კვლევა ეფუძნება კრიმინოლოგიურ თეორიებს, რომლებიც ოჯახში ძალადობას განიხილავენ როგორც სოციალური დევიაციის ფორმას და ძალაუფლების ბოროტად გამოყენების მექანიზმს. თეორიული ჩარჩო მოიცავს სოციალური კონტროლის, პატრიარქალური სისტემის და გენდერული უთანასწორობის თეორიებს, რომლებიც განმარტავენ ძალადობის გავრცელების მიზეზებს და მის სოციალურ-კულტურულ კონტექსტს.

ნაშრომის პირველი თავი ეძღვნება ოჯახში ძალადობის კრიმინოლოგიური საფუძვლების განხილვას. მასში გაანალიზებულია თეორიული კონცეფციები, ისტორიულ-სამართლებრივი ევოლუცია, კრიმინოლოგიური კატეგორიების სპეციფიკა და ძალადობის კულტურული კონტექსტი საქართველოში. ისტორიული მიმოხილვის საფუძველზე დასტურდება, რომ ქვეყნის სამართლებრივი სისტემა ეტაპობრივად განვითარდა საერთაშორისო სტანდარტების გათვალისწინებით, განსაკუთრებით ევროპის საბჭოს სტამბოლის კონვენციის და გაეროს 1993 წლის დეკლარაციის იმპლემენტაციის შედეგად.

მეორე თავში განხილულია ძალადობის გამომწვევი მიზეზების კომპლექსური ანალიზი — ინდივიდუალური, ფსიქოლოგიური, სოციალური, ეკონომიკური და კულტურულ-გენდერული ფაქტორების ჭრილში. კვლევის მიხედვით, ოჯახში ძალადობის ძირითადი გამომწვევი ფაქტორებია ბავშვობაში ძალადობის

გამოცდილება, აგრესიის ფსიქოლოგიური მექანიზმები, სიღარიბე, უმუშევრობა და ტრადიციული გენდერული სტერეოტიპები, რომლებიც ამართლებენ მამაკაცის დომინანტურ როლს ოჯახში. ამავე დროს, ინსტიტუციური სისუსტეები — სამართალდამცავთა არასაკმარისი კვალიფიკაცია და სასამართლო პრაქტიკის არათანმიმდევრობა — ხელს უშლის ეფექტიან პრევენციას და იწვევს განმეორებითი დანაშაულის რისკს.

მესამე თავი მიუძღვნილია პრევენციულ პოლიტიკასა და საერთაშორისო სტანდარტებს. გაანალიზებულია ევროპის საბჭოს, ევროკომისიის, გაეროსა და OSCE-ის დოკუმენტები, რომლებიც განსაზღვრავენ ძალადობის პრევენციის, მსხვერპლთა დაცვისა და ცნობიერების ამაღლების საუკეთესო პრაქტიკებს. საქართველოს პოლიტიკის შეფასებამ აჩვენა, რომ მიუხედავად კანონმდებლობისა და სტრუქტურული რეფორმების, პრაქტიკაში პრევენციული მექანიზმები ჯერ კიდევ არასაკმარისად არის ინტეგრირებული. სახელმწიფოს პოლიტიკა რეაგირებაზე მეტად ორიენტირებულია, ვიდრე ადრეულ პრევენციაზე, ხოლო სოციალური მომსახურების ცენტრების რესურსები შეზღუდულია რეგიონულ დონეზე.

ნაშრომში წარმოდგენილი რეკომენდაციები ეფუძნება როგორც საერთაშორისო გამოცდილებას, ისე ადგილობრივი კვლევების შედეგებს. მთავარი სტრატეგიული მიმართულებები მოიცავს: სამართლებრივი ჩარჩოს ჰარმონიზაციას ევროკავშირის დირექტივებთან; სამართალდამცავთა და სოციალური მუშაკების გადამზადებას; განათლების სისტემაში გენდერული თანასწორობის სწავლების ინტეგრაციას; საზოგადოებრივი ცნობიერების ამაღლებას მედიისა და საინფორმაციო კამპანიების მეშვეობით; და მსხვერპლთა დაცვის სერვისების გაფართოებას.

საკვანძო სიტყვები: ოჯახში ძალადობა, პრევენცია, კრიმინოლოგია, გენდერული თანასწორობა, საერთაშორისო სტანდარტები.

Annotation

The presented master's thesis is devoted to the criminological analysis of domestic violence in Georgia, the assessment of its causes and preventive mechanisms. The relevance of the topic is due to the fact that domestic violence still remains one of the most acute social and legal challenges, which harms not only the individual, but also public stability and the process of democratic development. The aim of the thesis is to analyze the cultural, social and institutional factors underlying violence, to identify the impact of existing legislation and international standards, and to formulate recommendations for improving preventive policies.

The research is based on criminological theories that view domestic violence as a form of social deviance and a mechanism for the abuse of power. The theoretical framework includes theories of social control, patriarchy, and gender inequality, which explain the causes of the spread of violence and its socio-cultural context.

The first chapter of the work is devoted to the discussion of the criminological foundations of domestic violence. It analyzes theoretical concepts, historical and legal evolution, the specificity of criminological categories and the cultural context of violence in Georgia. Based on the historical review, it is confirmed that the country's legal system has gradually developed taking into account international standards, especially as a result of the implementation of the Council of Europe Istanbul Convention and the 1993 UN Declaration.

The second chapter discusses a complex analysis of the causes of violence — in terms of individual, psychological, social, economic and cultural-gender factors. According to the study, the main factors causing domestic violence are childhood experiences of violence, psychological mechanisms of aggression, poverty, unemployment and traditional gender stereotypes that justify the dominant role of men in the family. At the same time, institutional weaknesses — insufficient qualifications of law enforcement officers and inconsistent judicial practice — hinder effective prevention and lead to the risk of repeated crime.

The third chapter is devoted to preventive policies and international standards. The documents of the Council of Europe, the European Commission, the UN and the OSCE are analyzed, which define the best practices in violence prevention, victim protection and awareness-raising. The assessment of the Georgian policy showed that despite the legislation and

structural reforms, preventive mechanisms are still insufficiently integrated in practice. The state policy is more focused on response than on early prevention, and the resources of social service centers are limited at the regional level.

The recommendations presented in the paper are based on both international experience and local research results. The main strategic directions include: harmonizing the legal framework with EU directives; retraining law enforcement officers and social workers; integrating gender equality education into the education system; raising public awareness through media and information campaigns; and expanding victim protection services.

Keywords: domestic violence, prevention, criminology, gender equality, international standards.